

BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA BIH
VIJEĆE ZA GENETIČKI MODIFIKOVANE ORGANIZME

Broj: UP-1-50-4-15-5/17
Datum, 31.8.2017.

Na osnovu člana 56. stav (1) tačka a) *Zakona o genetički modificovanim organizmima* („Službeni glasnik BiH”, broj 23/09), člana 126. stav (1) *Zakona o upravnom postupku* („Službeni glasnik BiH”, br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 i 41/13), člana 18. *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificovane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje* („Službeni glasnik BiH”, br. 78/12 i 62/15) i člana 2. *Poslovnika o radu Vijeća za genetički modificovane organizme*, po zahtjevu za izdavanje rješenja o odobrenju za stavljanje na tržište hrane za životinje koja sadrži GM soju (MON-Ø4Ø32-6) podnesen od strane firme „AGROMIX“ d.o.o., sa sjedištem u Doboju, Poljice bb, 74000 Doboj, Vijeće za genetički modificovane organizme je nakon razmatranja jednoglasno usvojilo i daje sljedeće

MIŠLJENJE
o podnesenom zahtjevu za izdavanje rješenja o odobrenju

Subjekt u poslovanju sa hranom za životinje firma „AGROMIX“ d.o.o., Poljice bb, 74000 Doboj, podnio je zahtjev za izdavanje rješenja o odobrenju za stavljanje na tržište hrane za životinje koja sadrži GMO koji je zaprimljen pod brojem UP-1-50-4-15/17 od 07.07.2017. i UP-1-50-4-15-2/17 od 24.07.2017. godine u Agenciju za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija).

Vijeće za genetički modificovane organizme (u daljem tekstu: Vijeće za GMO) je nakon razmatranja gore navedenog zahtjeva, na dvadesetpetoj sjednici Vijeća za GMO održanoj dana 30.08.2017. godine, ustanovilo da je u skladu sa članom 17a. *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificovane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanja* („Službeni glasnik BiH”, br. 78/12 i 62/15) uz zahtjev, akt od 55-6/17 od 03.07.2017 i 66-7/17 od 20.07.2017. godine, priložena sljedeća dokumentacija:

- Ime i adresu podnosioca zahtjeva;
- Izjavu sa obrazloženjem da se proizvod ili proizvodi koji su predmet Zahtjeva koriste isključivo kao hrana za životinje;
- GMO certifikat (Engleski jezik);
- Prevod GMO certifikata;
- Odluka Evropske komisije broj 2012/82/EU (Engleski jezik);
- Prevod Odluke Evropske komisije broj 2012/82/EU;
- Izvod iz sudskog registra br. 60-0-Reg-17-000 826 od 31.05.2017. godine;
- Dokaz o uplati naknade za podnošenje zahtjeva za izdavanje rješenja o odobrenju (kopija uplatnice);
- Spisak trgovačkih naziva proizvoda koji sadrže dati GMO;

- Rješenje o izmjeni i dopuni rješenja o ispunjenosti uslova za rad „AGROMIX“ d.o.o. Doboju.

Pregledom dostavljene dokumentacije Vijeće za GMO je jednoglasno zaključilo da je kompanija „AGROMIX“ d.o.o. iz Doboja dostavila zakonski propisanu dokumentaciju, te **daje pozitivno mišljenje o podnesenom zahtjevu za izdavanje rješenja o odobrenju za stavljanje na tržište Bosne i Hercegovine genetički modifikovane soje MON-Ø4Ø32-6 (kvantifikacija „Real-time PCR“ >95%), a koja će se koristiti isključivo kao hrana za životinje.**

Podnosilac zahtjeva može koristiti genetički modifikovanu soju MON-Ø4Ø32-6 u proizvodnju sljedećeg trgovačkog naziva:

„SOJINA SAČMA 46%“

Spisak trgovačkih naziva proizvoda koji sadrže dati GMO:

1. Sojina sačma 46%-rinfuza,
2. Sojina sačma 46%-džakirana 40/1,
3. Sojina sačma 46%-džakirana 10/1,
4. ŽB1-potpuna krmna smjesa za tov pilića-početna,
5. ŽB2-potpuna krmna smjesa za tov pilića-završna,
6. ŽB3-potpuna krmna smjesa za tov pilića-završna,
7. ŽKN-potpuna krmna smjesa za konzumne nosilje,
8. ŽB-40- dopunska krmna smjesa za uzgoj i tov pilića,
9. PĆT1-potpuna krmna smjesa za ćuriće u porastu i tov,
10. PĆT2-potpuna krmna smjesa za ćuriće u porastu i tov,
11. PĆT3- potpuna krmna smjesa za ćuriće u porastu i tov,
12. PĆT4- potpuna krmna smjesa za ćuriće u porastu i tov,
13. PĆT5- potpuna krmna smjesa za ćuriće u porastu i tov
14. PĆT6- potpuna krmna smjesa za ćuriće u porastu i tov,
15. GTJ-18-potpuna krmna smjesa za tov teladi-starter,
16. G-TJ1-potpuna krmna smjesa za tov junadi do 250 kg,
17. GTJ-2-potpuna krmna smjesa za tov junadi preko 250 kg,
18. GKM-18-potpuna krmna smjesa za krave muzare,
19. GKM-32-dopunska krmna smjesa za krave Potpuna krmna smjesa za krave muzare koje daju do 20 litara/dan mlijeka KM-12,
20. G-TJ30-dopunska krmna smjesa za tov junadi preko 250 kg super,
21. O-J 18-potpuna krmna smjesa za ishranu jagnjadi do 15 kg super,
22. O-J 16 potpuna krmna smjesa za ishranu ovaca,
23. F1-gotova krmna smjesa za fazane sa 28% proteina,
24. F2 – gotova krmna smjesa sa 26% proteina
25. F3-gotova krmna smjesa sa 20% proteina,
26. FK-gotova jkrman smjesa za fazanske koke sa 20% proteina,
27. SP-1M-potpuna krmna smjesa za prasad-predstarter,
28. SP-1-potpuna krmna smjesa za prasad-strater,
29. ST-2-potpuna krmna smjesa za prasad-grover,

30. ST-3- potpuna krmna smjesa za svinje od 25-60 kg,
31. ST-4-potpuna krmna smjesa za svinje od 60-120 kg,
32. SDN-5- potpuna krmna smjesa za krmače dojlje i nerastove,
33. SP-40-dopunska krmna smjesa za prasad.

Prilikom stavljanja naprijed navedenog proizvoda na tržište, a u skladu sa odredbama člana 52. *Zakona o genetički modificovanim organizmima* („Službeni glasnik BiH”, broj 23/09) (u daljem tekstu: *Zakon*) i *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificovane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje*, podnosilac zahtjeva je dužan osigurati da:

- a) na zapakovanom proizvodu na oznaci piše: **„Ovaj proizvod sadrži genetički modificovanu soju (MON-Ø4Ø32-6)“**;
- b) se na nezapakovanom proizvodu ponuđenom krajnjem potrošaču oznaka: **„Ovaj proizvod sadrži genetički modificovanu soju (MON-Ø4Ø32-6)“** stavi na proizvod ili neposredno uz proizvod, kao i na pratećoj dokumentaciji (faktura).

U skladu sa odredbama člana 51. *Zakona*, podnosilac zahtjeva je dužan u daljoj distribuciji prema subjektu u poslovanju sa hranom koji prima proizvod dostaviti dokumentaciju u pisanoj formi sa informacijama da proizvod sadrži ili se sastoji od genetički modificovane soje MON-Ø4Ø32-6 i upoznati ih sa obavezom označavanja ovog proizvoda koji je namjenjen krajnjem potrošaču u skladu sa odredbama člana 52. *Zakona*.

U skladu sa odredbama člana 24. *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificovane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje*, podnosilac zahtjeva je dužan osigurati:

- za genetički modificovane organizme koji se koriste kao hrana za životinje i hranu za životinje koja sadrži ili se sastoji od GMO-a natpis **„genetički modificovana soja (MON-Ø4Ø32-6)“**, biće u zagradama neposredno iza određenog naziva hrane za životinje. Alternativno se te riječi mogu pojaviti u bilješci spiska hrane za životinje. Slova moraju biti barem iste veličine kao i u spisku hrane za životinje;
- za hranu za životinje proizvedenu od genetički modificovanih organizama natpis **„proizveden od genetički modificovane soje (MON-Ø4Ø32-6)“** biće u zagradama neposredno iza određenog naziva hrane za životinje. Alternativno se te riječi mogu pojaviti u bilješci spiska hrane za životinje. Slova moraju biti barem iste veličine kao i u spisku hrane za životinje.

Zabranjeno je stavljanje na tržište proizvode koji su predmet ovog mišljenja ako navedeni detalji nisu prikazani jasno, čitljivo i na način da se ne mogu brisati na propratnom dokumentu, ili, ako je to primjenjivo, na pakovanju na spremniku ili na njemu pričvršćenoj naljepnici/deklaraciji.

U skladu sa odredbama člana 24 stav (3) tač. c) i d) *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificovane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje*, u rješenju o odobrenju potrebno je navesti svako svojstvo ili obilježje kad se

hrana za životinje razlikuje od svoje uobičajene slične hrane sa obzirom na sljedeće karakteristike i svojstva:

- 1) sastav,
- 2) hranjiva svojstva,
- 3) namjeravanu upotrebu,
- 4) implikacije na zdravlje određenih vrsta ili kategorija hrane, te navesti kad hrana za životinje može izazvati etičku ili religijsku zabrinutost.

Podnosilac zahtjeva kome se izda rješenje o odobrenju za stavljanje na tržište hrane za životinje koja sadrži genetički modificovanu soju MON-Ø4Ø32-6 je obavezan voditi bazu podataka za period od pet godina od dana izvršenja svake transakcije u skladu sa odredbama člana 51. stav (5) *Zakona*.

U skladu sa odredbama člana 51. stav (6) *Zakona*, u bazu podataka se unose sljedeće informacije:

- dodjeljeni jedinstveni kod proizvoda koji sadrže ili se sastoje od GMO-a u skladu sa odredbama *Pravilnika o uspostavljanju sistema za razvoj i dodjeljivanje jedinstvenih kodova za genetički modificovane organizme* („Službeni glasnik BiH“, broj 68/12);
- informacije na osnovu kojih se može idnetifikovati subjekt koji je stavio na raspolaganje i subjekt kojem su proizvodi stavljeni na raspolaganje.

U skladu sa odredbama član 54. *Zakona*, podnosilac zahtjeva je dužan prilikom rukovanja, prevoza i pakovanja GMO-a popratnom dokumentacijom jasno obilježiti GMO koji je namjenjen direktnom korišćenju za hranu za životinje ili za preradu; naznačiti da nisu namjenjeni namjernom unošenju u okoliš, te navesti mjesto za pribavljanje daljih informacija.

Kao metoda za otkrivanje i identifikaciju genetičke promjene koristi se metoda bazirana na PCR u realnom vremenu („Real-time PCR“) za određivanje količine soje MON-Ø4Ø32-6 u proizvodu na koji se ovo mišljenje odnosi.

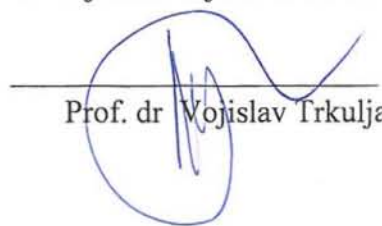
Referentni materijal: ERMR-BF410 dostupan je preko Joint Research Centre (JRC) Evropske komisije, Institut za referentne materijale i mjerenja (IRMM).

Zamjenik predsjednika Vijeća za GMO

Prof. dr. sc. Rifet Terzić

Predsjednik Vijeća za GMO

Prof. dr. Vojislav Trkulja

Zamjenik predsjednika Vijeća za GMO

Prof. dr. sc. Ivan Ostojić

Članovi Vijeća za GMO

Prof. dr. Stojko Vidović

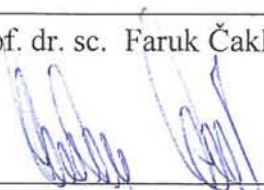

Prof. dr. sc. Dalibor Ballian

Prof. dr. sc. Faruk Čaklovića

Prof. dr. sc. Ahmed Džubur